

**ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ
ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН**

**Барномаи таълими фанни
ГЕОГРАФИЯИ ИҚТИСОДИИ
ТОҶИКИСТОН БО АСОСҲОИ
ДЕМОГРАФИИ ОН**

**барои муассисаҳои таҳсилоти
олии касбӣ**

**Душанбе
2018**

Барномаи таълими фанни «ГЕОГРАФИЯИ
ИҚТИСОДИИ ТОҶИКИСТОН БО АСОСҲОИ
ДЕМОГРАФИИ ОН» барои муассисаҳои олии
касбӣ – Душанбе, 2018. 52 саҳ

Мурағтибон:

Муҳаббатов Х. М.,
Диловаров Р. Д.,
Акобиров Ш. З

Муҳаррири масъул:

Собирҷонов С.

Муқарриз:

Қурбонов Б.

МУҚАДДИМА

Фанни географияи иқтисодии Тоҷикистон бо асосҳои демографияи он дар асоси он дигаргуниҳои куллие, ки дар иқтисодиёту иҷтимоиёти мамлакат ҳангоми гузариш ба муносибатҳои бозорӣ ба назар мерасанд, таҳия шудааст. Муҳимияти ин фанро Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳангоми вохӯрӣ бо зиёиёни мамлакат 27 июни соли 1997 таъкид намуд, ки «Таълими ҳатмии таърихи халқи тоҷик, географияи иқтисодии Тоҷикистонро дар ҳамаи мактабҳо, омӯзишгоҳҳо ва ба ҳамаи забонҳои дар Тоҷикистон амалкунанда ба роҳ мондан лозим аст». Фанни мазкур ба донишҷӯён оид ба қонуниятҳои тараққиёт ва ҷойгиршавии қувваҳои истеҳсолкунандаи мамлакат (аҳоли, саноат, кишоварзӣ, нақлиёт, сохтмону тичорат, вазъи демографӣ, робитаҳои берунӣ ва ғайра) маълумот медиҳад. Дар баробари омӯзиши асосҳои ташаккулёбии ҳудудии хочагӣ, ба масъалаҳои назариявии омӯзиши минтақаҳо, ноҳиябандии иқтисодӣ, таҳлили шароит ва сарватҳои табиӣ, захираҳои меҳнатӣ ва ғайра диққати махсус дода мешавад.

Мақсади географияи иқтисодӣ бо асосҳои демография, ҳамчун илм, бунёди асосҳои назариявии ташаккулёбии соҳаҳои гуногуни хочагии минтақаҳои мамлакат, бо назардошти омӯзиши қонуниятҳои афзоиши аҳоли, муҳочират ва ғайра мебошад.

Китоби дарсӣ 4 ҷаҳд, 24 мавзӯи назариявии лексионӣ, 24 машғулияти аудиториявии амалӣ, 24 машғулияти корҳои мустақилонро дар бар гирифтааст. Мавзӯҳо тарзе ҷойгир карда шудаанд, ки яке аз зербунёди давоми мавзӯҳои амалӣ ва мустақилона ба шумор мераванд.

Барномаи таълимӣ, дастур барои омӯзиши фанни «Географияи иқтисодии Тоҷикистон бо асосҳои демографияи он» аз ҷониби донишҷӯёни ғайрииқтисосе, ки дар шароити низомии кредитӣ таълим мегиранд, пешбинӣ шудааст.

Дар он тарзи гузаронидани машғулиятҳо, ба монанди лексия, машғулиятҳои семинарӣ, корҳои мустақилонаи донишҷӯён дар назар дошта шудааст.

**Нақшаи таквими-мавзӯии таълими фанни географияи иқтисодии
Тоҷикистон бо асосҳои демографияи он**

Миқдори умумии кредитҳо: 3(72 соат)

Машғулиятҳои аудиторӣ лексионӣ-назариявӣ:– 1 (24соат)

Машғулиятҳои аудиторӣ амалӣ: – 1(24 соат)

Корҳои мустақилонаи донишҷӯён: – 1 (24 соат)

№	Номгӯии мавзӯҳо	Соатҳо барои машғулиятҳои аудиторӣ лексионӣ-назариявӣ	Соатҳо барои машғулиятҳои аудиторӣ амалӣ	Соатҳо барои КМД (корҳои мустақилонаи донишҷӯён)
	ФАСЛИ I. АЗ ТАЪРИХИ ИНКИШОФ ВА ВАЗИФАҲОИ ГЕОГРАФИЯИ ИҚТИСОДИИ ТОҶИКИСТОН БО АСОСҲОИ ДЕМОГРАФИИ ОН			
1.	Мавқеи геополитикӣ ва тақсимои маъмурию сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон	1		
	Географияи сиёсӣ ва геополитика		1	
	Тоҷикистон дар харитаи сиёсии ҷаҳон			1
2.	Таърихи тадқиқотҳои географӣ ва ташаккулёбии ҳудуди Тоҷикистон	1		
	Давраҳои инкишофи илмҳои географӣ		1	
	Саҳми олимони рус, олмон ва тоҷик дар омӯзиши комплексии сарзамини Тоҷикистон			1
	ФАСЛИ II. ТАБИАТ ОМИЛИ МУҲИММИ ТАШКИЛИ ҲУДУДИИ ХОҶАГИИ ХАЛҚ			
3.	Шароит ва сарватҳои табиӣ ва баҳои иқтисодӣ-географияи онҳо	1		
	Сарватҳои зерзаминии Тоҷикистон		1	
	Захираҳои обии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аҳамияти иқтисодии он			1

4.	Иқтидорҳои сайёҳию рекреатсионии Чумхурии Тоҷикистон	1		
	Таърихи ташаккулёбии Ҷамоати Сайёҳӣ дар Чумхурии Тоҷикистон		1	
	Ҷойгиршавии соҳаҳои рекреатсионӣ ва сайёҳӣ			1
5.	Минтақаҳои сайёҳию рекреатсионии Чумхурии Тоҷикистон	1		
	Захираи обҳои маъданӣ ва аҳамияти рекреатсионии онҳо		1	
	Нақши омилҳои табиӣ- географӣ дар рушди сайёҳӣ			1
ҶАВОБИ С. ТАШКИЛИ ҲУДУДИИ ҶАМОАТИ ХАЛҚ ВА КОМПЛЕКСНОИ ИСТЕҲСОЛИ				
6.	Соҳтори ҷамоати халқи Чумхурии Тоҷикистон ва қонуниятҳои ҷойгиршавии он	1		
	Омилҳои географияи ҷойгиркунии соҳаҳои ҷамоати халқ		1	
	Таърихи ташаккулёбии ҷамоати халқи Тоҷикистон			1
7.	Географияи саноати энергетикӣ	1		
	Географияи нуругоҳҳои барқи обӣ ва системаҳои энергетикӣ Тоҷикистон		1	
	Дурномаи рушди соҳаи гидроэнергетикӣ дар Чумхурии Тоҷикистон			1
8.	Саноати сӯзишворӣ-энергетикӣ Чумхурии Тоҷикистон	1		
	Самтҳои асосии тараққиёт ва ташаккули системаҳои энергетикӣ		1	
	Манбаҳои алтернативии энергетикӣ ва роҳҳои самаранок истифодабарии онҳо			1
9.	Саноати истихроҷи маъданҳои кӯҳӣ ва химия	1		
	Таърихи ташаккулёбии саноати маъдани кӯҳӣ дар Чумхурии Тоҷикистон		1	
	Ҷойгиршавии корхонаҳои саноати истихроҷи маъдани кӯҳӣ ва самтҳои тараққиёти он			1
10.	Географияи саноати коркарди металл (филизӣ) ва мошинсозии ҚТ	1		
	Ҷойгиршавии корхонаҳои саноати металлургияи Тоҷикистон		1	
	Географияи саноати металлургияи рангаи Чумхурии Тоҷикистон. Омилҳои ҷойгиршавии онҳо			1

11.	Географияи саноати масолеҳи бинокорӣ	1		
	Заминаҳои ташаккулёбии саноати масолеҳи сохтмон дар Тоҷикистон		1	
	Самтҳои асосии рушди саноати семент, корхонаҳои оҳану бетон, хиштбарорӣ ва ғайра			1
12.	Комплекси кишоварзию саноати Ҷумҳурии Тоҷикистон ва алоқамандии он ба фонди замину об	1		
	Омилҳои географияи тараққиёти комплекси кишоварзию саноатӣ дар минтақаҳои кӯҳӣ		1	
	Роҳҳои рушди соҳаҳои кишоварзии Тоҷикистон			1
13.	Саноати истеҳсоли маҳсулоти истеъмолии хоҷагии халқ ва соҳаҳои хизматрасонӣ	1		
	Қонуният ва самтҳои ҷойгиркунии иншоотҳои саноати сабук, истеҳсолоти молҳои истеъмоли ва хизматрасонӣ		1	
	Саноати сабук ва хӯрокворӣ			1
14.	Нақлиёт ва алоқа	1		
	Тавсиф ва таҳлили соҳаҳои нақлиёти хушкигард		1	
	Таърихи ташаккулёбии соҳаҳои нақлиёт ва алоқа дар Тоҷикистон			1
15.	Асосҳои назариявии ноҳиябандии иқтисодӣ	1		
	Ноҳияҳои иқтисодии Тоҷикистон		1	
	Таҳлил ва омӯзиши муқоисавии ноҳияҳои иқтисодии Тоҷикистон			1
16.	Комплекси ҳудудию истеҳсолии Тоҷикистони Ҷанубӣ	1		
	Шаклҳои географияи ташкил ва ҷойгиршавии истеҳсолот		1	
	Асосҳои назариявӣ ва амалии ташкили комплексҳои ҳудудию истеҳсолӣ			1
17.	Робитаҳои хориҷӣ ва ҳамкориҳои берунмарзии ҶТ	1		
	Шаклҳои ҳамкориҳои иқтисодӣ ва робитаҳои берунаи Тоҷикистон		1	
	Созмонҳои байналхалқӣ ва ҳамкориҳои Тоҷикистон бо давлатҳои хориҷӣ			1
	ҲАСЛИ Ҷ. АҲОЛИ ОМИЛИ МУҲИММИ ТАШКИЛИ ҲУДУДИИ ИСТЕҲСОЛОТ			
18.	Аҳоли ва захираҳои меҳнатӣ	1		

	Географияи ҷойгиршавӣ ва зичии аҳолии Тоҷикистон		1	
	Мавқеъ ва вазифаҳои илми демография			1
19.	Шумора ва таркиби аҳоли, динамикаи онҳо	1		
	Манбаъҳои маълумот оид ба равандҳои демографӣ		1	
	Омӯзиши таркиби аҳоли			1
20.	Афзоиши табиӣ ва бозтавлиди аҳоли	1		
	Муҳоҷират ва сабабҳои он дар Тоҷикистон		1	
	Шакл ва намудҳои бозтавлиди аҳоли			1
21.	Вазъи демографӣ ва таҳлили он	1		
	Вазъияти демографӣ дар Тоҷикистон		1	
	Назария ва таърихи ҳолати демографӣ			1
22.	Сиёсати демографӣ	1		
	Сиёсати демографӣ дар Тоҷикистон		1	
	Сиёсати муосири демографии кишварҳои дунё (таҳлили муқоисавии сиёсати демографӣ дар миқёси ҷаҳон).			1
23.	Пешгӯйҳои равандҳои демографӣ	1		
	Танзими оила ва банақшагирии аҳоли		1	
	Пешгӯйҳо ва проблемаҳои демографӣ дар Тоҷикистон			1
24.	Омилҳои географии ҷойгиршавии маҳалҳои аҳолинишин (шаҳру деҳаҳо) дар минтақаҳои кӯҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон	1		
	Шаклҳои маскуншавии аҳолии деҳот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон		1	
	Маскуншавии аҳоли дар шаҳрҳо			1
Ҷамъ: 3 кредит (72 соат)			1 кредит (24 соат)	1 кредит (24 соат)
			1 кредит (24 соат)	1 кредит (24 соат)

БАРНОМАИ ТАЪЛИМИИ ФАН

ФАСЛИ I. АЗ ТАЪРИХИ ИНКИШОФ ВА ВАЗИФАҶОИ ГЕОГРАФИЯИ ИҚТИСОДИИ ТОҶИКИСТОН БО АСОСҶОИ ДЕМОГРАФИИ ОН

Мавзӯи 1. Мавқеи географӣ, геополитикӣ ва тақсимои маъмурию сиёсии Тоҷикистон

А. Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Хусусиятҳои хоси иқтисодию географии ҷойгиршавии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Фазаи геополитикии Тоҷикистон. Зарурати омӯзиши омилҳои географӣ дар сиёсати берунаи мамлакат. Консепсияи геополитикии С. Хантингтон ва идеяҳои олими америқой К. Хаусхофер. Нақши Тоҷикистон дар сиёсати геополитикии ҷаҳон. Кадом омилҳои географӣ дар шароити кунунии геополитикӣ муҳиманд? Давлатҳои ҳаммарзи кишвар ва таснифоти онҳо аз рӯи меъёрҳои геополитикӣ. Масоҳат, аҳоли, ҳудуд ва тақсимои сиёсӣ-маъмурии Тоҷикистон. Ҷамсарҳадӣ. Тоҷикистон дар харитаи сиёсии ҷаҳон. Самтҳои асосии сиёсати давлат дар рушд ва ҷойгиркунии қувваҳои истеҳсолкунанда.

Адабиёт:

1. Бабури В. Л. ва дигарон. География Российского порубежья: мы и наши соседи: Москва, 1999.
2. Кузнецов А.П., Ким Э. В. География, Базовый уровень (10-11 класс).– Москва. 2014.
3. Муҳаббатов Х., Раҳимов М. «Географияи Тоҷикистон» (барои мактабҳои олии),– Душанбе, 2011
4. Тақсимои маъмурии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Сарредаксияи илмӣ Энсиклопедияи Миллии Тоҷик.– Душанбе, 2017
5. Ҷураев А. Географияи сиёсӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ:– Душанбе. 2015
6. Экономическая и социальная география ближнего зарубежья. Москва, 2006

Б.Машгулияти аудиторию амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Географияи сиёсӣ» ва «Геополитика»

Географияи сиёсӣ чиро меомӯзад?

Стратегияи геополитикӣ чӣ тавр муайян карда мешавад?

Дар замони муосир кадом давлатҳо барои пешсафии геополитикӣ талош доранд?

Низоҳо ва баҳсҳо дар сиёсати геополитикӣ

Мавқеи геополитикии Тоҷикистон чӣ гуна аст?

Адабиёт

1. Бабуринов В. Л. ва дигарон. География Российского порубежья: мы и наши соседи, – Москва. 1999.
2. Кузнецов А.П., Ким Э. В. География, Базовый уровень (10-11 класс). – Москва. 2014
3. Ҷӯраев А. Географияи сиёсӣ, иҷтимоӣ, фарҳангӣ: – Душанбе. 2015
4. Тархов С. А., Середина Е. В., Королёва Л. В. География. – Москва. Советский спорт, 2008.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён:

Адабиёти тавсияшударо (1,2,3,4,5) истифода бурда, мавзӯи “Мавқеи иқтисодӣ-географияи Тоҷикистон» ва «Тоҷикистон дар харитаи сиёсии ҷаҳон»-ро мутолиа ва конспект намоед. Дар харитаи контурӣ (тарҳӣ) сарҳадҳои маъмурӣ ва давлатҳои ҳаммарзро гузаронед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт

1. Муҳаббатов Х., Раҳимов М. «Географияи Тоҷикистон» (барои мактабҳои олии). – Душанбе, 2011.
2. Атласи географӣ географияи барои синфи 8. Душанбе 2015
3. Кабутов М. К. «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон», – Душанбе, 2005
4. Муҳаббатов Х. М., Диловаров Р. Д. «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон». – Душанбе, 2011

Мавзӯи 2. Таърихи тадқиқотҳои географӣ ва ташаккули ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон

А. Машигулияти аудиторӣ лексионӣ-назариявӣ

Таърихи таҳқиқотҳои географӣ дар Тоҷикистон. Таҳқиқотҳои олимони форсу тоҷик, олимони Ғарб ва Шарқ. Таҳқиқотҳо то замони Ҳокимияти Шуравӣ. Ташкилшавии ҷамъияти географии Рус ва нақши он дар омӯзиши географияи Тоҷикистон. Саҳми олимони советӣ дар омӯзиши географияи ҷумҳурӣ. Омӯзиши географияи Тоҷикистон дар замони соҳибистиқлолӣ.

Адабиёт

1. Атласи комплексӣ- географии Тоҷикистон, Душанбе - Москва 1968.
2. Горбунов Н.П., Щербаков Д. И. Памирская высокогорная экспедиция 1928 г., Труды Памирской экспедиции 1928 г. Вып.1. Л. 1929
3. Мухаббатов Х. М., Диловаров Р. Д. «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ Тоҷикистон».- Душанбе, 2011
4. Нурназаров М, Раҳимов М, Хоҷагии халқи Тоҷикистон, –Душанбе, 1994
5. Носири Хисрав «Сафарнома» .– Душанбе, нашриёти «Бухоро», 2014
6. Очиллов Х, Раҳимов М. Қатрае аз баҳр. Душанбе, Маориф, 1994
7. Проблемы Таджикистана. Том.1, Л., Изд-во АН СССР, 1933
8. Проблемы Таджикистана. Том.2, Л., Изд-во АН СССР, 1933

Б. Машигулияти аудиторӣ амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Давраҳои инкишофи илмҳои географӣ».

1. География дар замонҳои қадим
2. Географияи асримиёнагӣ
3. Давраҳои кашфиётҳои бузурги географӣ
4. Давраи нашъу намои илмҳои географӣ
5. Ташаккули илми географияи кишвар дар давраҳои мухталиф.

Адабиёт:

1. Атласи комплексӣ- географии Тоҷикистон,– Душанбе : Москва 1968.
2. Горбунов Н.П., Щербаков Д. И. Памирская высокогорная экспедиция 1928 г., Труды Памирской экспедиции 1928 г. Вып.1. Л. 1929
3. Мухаббатов Х. М., Диловаров Р. Д. «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон»,– Душанбе, 2011
4. Нурназаров М, Раҳимов М, Хочагии халқи Тоҷикистон,– Душанбе 1994
5. Очилов Х, Раҳимов М. Қатрае аз баҳр.–Душанбе: Маориф, 1994
6. Проблемы Таджикистана. Том.1, Л., Изд-во АН СССР, 1933
7. Проблемы Таджикистана. Том.2, Л., Изд-во АН СССР, 1933

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Адабиёти тавсияшударо истифода бурда, мавзӯи «Саҳми олимони рус, олмон ва тоҷик дар омӯзиши комплекси сарзамини Тоҷикистон»-ро мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Атласи комплексӣ- географии Тоҷикистон.– Душанбе - Москва 1968.
2. Горбунов Н.П., Щербаков Д. И. Памирская высокогорная экспедиция 1928 г., Труды Памирской экспедиции 1928 г. Вып.1. Л. 1929
3. Мухаббатов Х. М., Диловаров Р. Д. «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон»,– Душанбе, 2011
4. Нурназаров М. Раҳимов М. Хочагии халқи Тоҷикистон, Душанбе, 1994
5. Очилов Х, Раҳимов М. Қатрае аз баҳр. Душанбе: Маориф, 1994
6. Проблемы Таджикистана. Том.1, Л., Изд-во АН СССР, 1933
7. Проблемы Таджикистана. Том.2, Л., Изд-во АН СССР, 1933

ФАСЛИ II. ТАБИАТ ОМИЛИ МУҲИММИ ТАШКИЛИ ХУДУДИИ ХОҶАГИИ ХАЛҚ

Мавзӯи 3. Шароит, сарватҳои табиӣ ва баҳодихии иқтисодӣ- географии онҳо

А. Машгулияти аудитории лексионӣ-назариявӣ

Хусусиятҳои муҳими қонунияти ҷойгиркунии қувваҳои истеҳсолкунанда дар шароити гузариш ба иқтисоди бозорӣ. Муайян намудани принципҳои ҷойгиркунии қувваҳои истеҳсолкунанда. Муайян намудани омилҳои асосӣ ҳангоми ҷойгиркунии соҳаҳои алоҳидаи истеҳсолот. Мафҳумҳои шароит ва сарватҳои табиӣ. Таъсири шароитҳои табиӣ ба маскуншавӣ ва хоҷагии аҳоли. Таснифоти сарватҳои табиӣ. Методҳои асосии баҳодихии иқтисодӣ ба сарватҳои табиӣ. Қонуниятҳои ҷойгиршавии сарватҳои табиӣ дар ҳудуди кишвар. Баҳои иқтисодӣ ба иқтидор ва захираи сарватҳои маъдани Тоҷикистон. Номбар намудани ноҳияҳои ҷойгиршавии намудҳои асосии сарватҳои маъдани мамлакат. Баҳодихии иқтисодӣ. Баҳои иқтисодӣ ба захираҳои сӯзишворӣ-энергетикӣ мамлакат (ангишт, нефт, гази табиӣ, торф ва варақсангҳои сӯзанда).

Адабиёт:

1. Баротов Р. Горы открывают свои тайны. Душанбе: Ирфон, 1988
2. Таджикистан: природа и природные ресурсы, Душанбе, 1982
3. Муҳаббатов Х. Ресурсы горного Таджикистана. М., 1999

Б. Машгулияти аудитории амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Сарватҳои маъдани Тоҷикистон».

Тавсифи умумии сарватҳои зеризаминӣ
Тадқиқи сарватҳои зеризаминӣ то замони Шӯравӣ.
Кашфиётҳои канданиҳои фойданок дар замони Шӯравӣ.
Ҷойгиршавии канданиҳои сӯзишворӣ – энергетикӣ
Захираи конҳои ангишт ва истифодаи онҳо
Ноҳияҳои асосии паҳншавии конҳои нефту газ
Захира ва ҳолати истифодабарии конҳои нефту газ
Тавсифи маъданҳои металлӣ (филиззӣ)
Марказҳои асосии паҳншавии конҳои металлӣ

Мавзеъҳои асосии ҷойгиршавии конҳои металлҳои ранга (рӯх, сурб, қалъағӣ, сурма, симоб), маъдани оҳан, металлҳои нодир (тилло, нуқра). Маъданҳои ғайриметаллӣ (фосфорит, намаксанг, асбест, озокерит, масолеҳи сохтмон ва ғайра) ва паҳншавии онҳо.

Тавсифи сангҳои қиматбаҳо (лаъл, ёқут, лочвард, булури кӯҳӣ, фирӯза ва ғайра).

Обҳои маъданӣ. Таркиби химиявӣ ва ҳолати физикии чашмаи обҳои шифобахш. Хусусияти табиати чашмаи обҳои шифобахш.

Адабиёт

1. Баротов Р. Б. Ганчи кӯху водихои Тоҷикистон. Душанбе, 2004.
2. Баротов Р. Б. Памир и его недра Москва: «Наука», 1984.
3. Ғаффоров Ш. Дикқати асосӣ ба аз худкунии бойгариҳои табиӣ. Душанбе, 2004.
4. Муҳаббатова Х.М. Ресурсы горного Таджикистана.– Москва, 1999.
5. Муҳаббатова Х, Раҳимов М. Географияи Тоҷикистон.– Душанбе 2013.
6. Раҳимов М. Табиат ва сарватҳои табиӣ Тоҷикистон. Душанбе, 2001.
7. Таджикистан: Природа и природные ресурсы. «Дониш». Душанбе, 1982.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Адабиёти тавсияшударо истифода бурда, мавзӯи «Захираҳои оби Ҷумҳурии Тоҷикистон ва аҳамияти иқтисодии он»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Захираи оби Тоҷикистон.– Душанбе: нашр. «Омӯ», 2003.
2. Муҳаббатова Х. Об – сарчашмаи ҳаёт.– Душанбе: «Ирфон», 2003.
3. Таджикистан. ТСЭ.– Душанбе, 1984.
4. Тоҳиров Н., Купайи Г. Сарчашмаҳои оби ҷумҳурии Тоҷикистон. Ҷилди 1 ва 2. Душанбе, 1998.

5. Чӯраев Қ. Аҳамияти иқтисодии обҳои Тоҷикистон.– Душанбе: Ирфон, 1981.
6. Қурбонов А., Муҳаббатов Х. Таджикистан – основной источник пресной воды Центральной Азии. Душанбе, 2003.

Мавзӯи 4. Иқтидорҳои сайёҳию рекреатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон

А.Машгулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Мафҳуми иқтидори туристӣ-рекреатсионӣ. Иқтидори туристӣ чиро дар бар мегирад. Комплексҳои табиӣ ва компонентҳои онҳо. Аҳамияти захираҳои туристӣ-рекреатсионӣ. Баҳодиҳии иқтидорҳои табиӣ рекреатсионии минтақа. Захираҳои туристӣ асоси ташаккулёбии фазои туризм. Иқтидорҳои туристӣю рекреатсионии Тоҷикистон. Самаранок истифодабарии захираҳои туристӣ. Проблемаҳои экологӣ ва ҳифзи муҳити зист ҳангоми истифодаи иқтидорҳои туристӣ-рекреатсионӣ дар ҶТ.

Адабиёт

1. Абдуалимов А., Қодирова М. И. Иқтисодиёти туризм.– Душанбе, 2012.
2. Диловаров Р. Д., Ёров Ҷ. Н., Сайфуллоев Н. Н. Асосҳои туризм. – Душанбе, 2014.
3. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.–Душанбе.;Дониш, 2015
4. Тархов С. А., Середина Е. В., Королёва Л. В. География: Москва: Советский спорт, 2008.
5. Царфис П. Г. Рекреационная география СССР. Москва: Мысль, 1978.

Б.Машгулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Таърихи ташаккулёбии ҷаҳолияти туристӣю сайёҳӣ дар Тоҷикистон»

1. Туризм ва таърихи ташаккулёбии он дар ҷаҳон
2. Таърихи ташаккулёбии туризм дар Тоҷикистон
3. Рушди туризми Тоҷикистон дар солҳои 60-80-уми асри ХХ
4. Инкишофи туризми кишвар дар замони истиқлолият

Адабиёт

1. Абдуалимов А., Қодирова М. И. Иқтисодиёти туризм. Душанбе, 2012.
2. Диловаров Р. Д., Ёров Қ. Н., Сайфуллоев Н. Н. Асосҳои туризм. –Душанбе, 2014.
3. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.– Душанбе: Дониш, 2015.
4. Муҳаббатов Х. М., Диловаров Р., Раҳимов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе, 2011.
5. Тархов С. А., Середина Е. В., Королёва Л. В. География.– Москва: Советский спорт, 2008.
6. Царфис П. Г. Рекреационная география СССР: Москва: «Мысль», 1978.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Ҷойгиршавии соҳаҳои хоҷагии рекреатсионӣ ва туризм

Китоби Диловаров Р, Ёров Қ., Сайфуллоев Н. « Асосҳои туризм»-ро истифода бурда, мавзӯи Географияи хоҷагии рекреатсия ва туризм -ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт

1. Диловаров Р, Ёров Қ., Сайфуллоев Н. Асосҳои туризм. –Душанбе, 2014.

Мавзӯи 5. Минтақаҳои сайёҳию рекреатсионии Ҷумҳурии Тоҷикистон

А. Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Мафҳум ва моҳияти минтақабандии туристияи рекреатсионӣ. Ноҳияҳои туристияи рекреатсионӣ. Принсипҳои умумигеографияи ноҳиябандии рекреатсионӣ. Омилҳои географияи минтақаҳои туристияи рекреатсионӣ. Омилҳои табиӣ-географӣ. Омилҳои иқтисодӣ-географияи рушди туризм.

Адабиёт:

1. Абдуалимов А., Қодирова М. И. Иқтисодиёти туризм. Душанбе, 2012.
2. Диловаров Р. Д., Ёров Қ. Н., Сайфуллоев Н. Н. Асосҳои туризм. –Душанбе, 2014.
3. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана. Душанбе, «Дониш», 2015.
4. Муҳаббатов Х. М., Диловаров Р., Раҳимов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Душанбе, 2011.
5. Тархов С. А., Середина Е. В., Королёва Л. В. География: Москва:Советский спорт, 2008.
6. Царфис П. Г. Рекреационная география СССР. Москва: Мысль, 1978.

Б.Маишулияти аудитории амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Захираҳои обҳои маъданӣ ва аҳамияти рекреатсионии онҳо».

1. Обҳои маъданӣ ва самтҳои истифодабарии онҳо
2. Обҳои маъданиҳои гарм
3. Обҳои маъданиҳои шифобахш
4. Аҳамияти рекреатсионии обҳои маъданӣ
5. Дар ҳаритаи тарҳӣ дарҷ намудани минтақаҳои рекреатсионӣ туристии ҚТ

Адабиёт:

1. Абдуалимов А., Қодирова М. И. Иқтисодиёти туризм.– Душанбе, 2012.
2. Диловаров Р. Д., Ёров Қ. Н., Сайфуллоев Н. Н. Асосҳои туризм. –Душанбе, 2014.
3. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана. –Душанбе: «Дониш», 2015.
4. Муҳаббатов Х. М., Диловаров Р., Раҳимов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. – Душанбе, 2011.
5. Тархов С. А., Середина Е. В., Королёва Л. В. География: Москва: Советский спорт, 2008.
6. Царфис П. Г. Рекреационная география СССР. – Москва: «Мысль», 1978.

В. Кори мустақилонаи донишчӯён

Аз сарчашмаҳои мавҷуда истифода бурда, мавзӯи «Нақши омилҳои табиӣ-географӣ дар рушди туризм»-ро мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишчӯён қабул менамояд.

Адабиёт

1. Абдуалимов А., Қодирова М. И. Иқтисодиёти туризм.– Душанбе, 2012.
2. Диловаров Р. Д., Ёров Қ. Н., Сайфуллоев Н. Н. Асосҳои туризм. –Душанбе, 2014.
3. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.– Душанбе: Дониш, 2015.
4. Муҳаббатов Х. М., Диловаров Р., Рахимов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Душанбе, 2011.
5. Тархов С. А., Середина Е. В., Королёва Л. В. География.– Москва: Советский спорт, 2008.
6. Царфис П. Г. Рекреационная география СССР. Москва. Мысль, 1978.

ФАСЛИ Ш. ТАШКИЛИ ҲУДУДИИ ХОҶАГИИ ХАЛҚ ВА КОМПЛЕКСҲОИ ИСТЕҲСОЛӢ

Мавзӯи 6. Сохтори хоҷагии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва қонуниятҳои ҷойгиршавии он

А.Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Географияи хоҷагии халқи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ба хелу гурӯҳҳо ҷудошавии он.Тавсифи соҳаҳои хоҷагии халқ, иқтисодии он, ҷудошавии он ба соҳа ва зерсоҳаҳо.Зерсоҳаҳои истеҳсолоти неъматҳои моддӣ, соҳаҳои ғайриистеҳсолӣ, тавсифи зербунёии зерсоҳаҳои ғайриистеҳсолӣ, аҳамияти иқтисодию-иҷтимоии он дар ташаккули соҳаҳои истеҳсолоти неъматҳои моддӣ. Роҳу усулҳои тараққиёти интенсифӣ ва экстенсивии корхона ва иншоотҳо дар шароити гузариш ба иқтисоди бозорӣ.Тавсифи соҳаҳои истеҳсолоти одӣ ва

мураккаб. Мафхуми соҳаҳои истеҳсолоти ашёи хом ва истеҳсолкунандаи маҳсулоти тайёр, ҷойгиршавии географии онҳо вобаста ба шароитҳои географӣ.

Адабиёт:

1. Географияи Тоҷикистон. Муҳаббатов Х.М. Раҳимов М. –Душанбе 2009.
2. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Китоби дарсӣ барои донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодии ҶТ. – Душанбе: Офсет 2011
3. Нурназаров М. Раҳимов М. Хочагии халқи Тоҷикистон. – Душанбе: Маориф, 1994
4. Экономическая и социальная география, часть I и II. Общая часть курса. Учебное пособие для студентов / В.Я. Ром, Л. А. Василян, Э. Г. Григорьева–Москва: ДРОФА, 2012.,

Б.Маишулияти аудиториҳои амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Омилҳои географии ҷойгиркунии соҳаҳои хочагии халқ»

1. Омилҳои муайян намудани нобаробар ҷойгиршавии соҳаҳои хочагии халқ
2. Таснифоти омилҳои табиӣ, захираҳои табиӣ, нақлётӣ, норасоии кувваи барқ, сӯзишворӣ, фонди замини истифодаи хочагии кишоварзӣ, нобаробар ҷойгиршавии аҳоли
3. Тартиб додани нақшаи сохти хочагии халқи ҶТ
4. Муайян намудани алоқамандии соҳаҳои истеҳсолоти неъматҳои моддӣ
5. Кор бо дастурамалҳои рақамии оморӣ, харитаҳои географӣ

Адабиёт:

1. Атласи географӣ барои географияи Тоҷикистон синфи 8.– Душанбе 2015
2. Кабутов М. К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. – Душанбе, 2005
3. Муҳаббатов Х., Раҳимов М. Географияи Тоҷикистон (барои мактабҳои олии).– Душанбе, 2013

4. Муҳаббатов Х. М., Диловаров Р. Д. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе, 2011

В.Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз сарчашмаҳои мавҷуда истифода бурда, мавзӯи «Таърихи ташаккулёбии хочагии халқи Тоҷикистон»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Атласи географӣ барои географияи Тоҷикистон ,синфи 8. – Душанбе 2015
2. Кабутов М. К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. – Душанбе, 2005
3. Муҳаббатов Х., Раҳимов М. Географияи Тоҷикистон (барои мактабҳои олии).– Душанбе, 2013
4. Муҳаббатов Х. М., Диловаров Р. Д. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе, 2011
5. Нурназаров М. Раҳимов М. Хочагии халқи Тоҷикистон, Душанбе 1994

Мавзӯи 7. Географияи саноати энергетикӣ

А. Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Мафҳуми сарватҳои энергетикӣ, аҳамияти энергетика дар хочагии халқ. Саноати энергетика, ба ҳелу гурӯҳҳо ҷудошавии соҳа вобаста ба манбаъҳо. Манбаъҳои ғайрисӯзишвории энергиятавлидкунанда, ҳел ва намуди онҳо, мафҳуми сӯзишвории шартӣ. Тавсифи иқтидори сифатии онҳо, ҷойгиршавии географии сохтмони иншоотҳои истеҳсолкунандаи қувваи барқ, истихроҷи манбаъҳои сӯзишворӣ, кашондан ва ба истеъмолкунандагон расонидани он. Системаҳои ягона ва умумии энергетикӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Адабиёт:

1. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон. – Душанбе, «Офсет», 2011

2. Кабутов М.К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон. Душанбе 2000.
3. Муҳаббатов Х.М., Раҳимов М.Р. Географияи Тоҷикистон. – Душанбе, Маориф ва фарҳанг 2013.– 312с.
4. Таджикистан природа и природные ресурсы.– Душанбе: Дониш 1982

Б.Машгулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Географияи нуругоҳҳои барқию обӣ ва системаҳои энергетикӣи Тоҷикистон».

1. Тавсифи иқтисодӣ географияи саноати гидроэнергетикӣи Тоҷикистон
2. Саноати электроэнергетикӣ ҳамчун қисми таркибии хоҷагии халқи мамлакат
3. Мавқеи саноати гидроэнергетикӣ дар ҷойгиркунии, инкишоф ва махсусгардонии хоҷагии халқи Тоҷикистон.

Адабиёт:

1. Атласи географияи Тоҷикистон (Синфи 8).– Душанбе. 2004
2. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Ҷумҳурии Тоҷикистон ,– Душанбе, 2003
3. Муртазоев У. И., Саидов Х. Экономическая и социальная география мира,– Душанбе. 2003.
4. Муҳаббатов Х. М. Ресурси горного Таджикистана. М. 1999.
5. Худойбердиев С., Раҳимов М. Географияи Тоҷикистон. Хучанд, 2002.
6. Хоналиев Н. Промышленность Таджикистана: современное состояние и перспективы развития.– Душанбе, 2007
7. Ш. Гаффаров, Ғ., Хоҷаев, А.Эшбоев. Захираҳои табиӣ ва вазъи истифодабарии онҳо. ДДТТ,– Душанбе. 2004.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз сарчашмаҳои мавҷуда истифода бурда, мавзӯи «Дурнамои рушди соҳаи гидроэнергетикӣи Тоҷикистон»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Минц А. А. Экономическая оценка естественных ресурсов. – Москва: Мисль 1972.
2. Мухаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.– Душанбе:«Дониш» 2015.
3. Обидов Ф.С. Нақши иқтисодии захираҳои табиӣ дар рушди равоҷи хоҷагии ҷаҳонӣ.– Душанбе:«Ирфон» 2010.
4. Хоналиев Н. Промышленность Таджикистана: современное состояние и перспективы развития. – Душанбе, 2007

Мавзӯи 8. Саноати сӯзишворӣ- энергетикӣ Тоҷикистон

А.Маишулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Тавсифи манбаҳои энергетикӣ- сӯзишворӣ, аҳамияти онҳо дар ташаккули хоҷагии халқ, комплекси ягонаи сӯзишворӣ-энергетикӣ, истихроҷ ва коркарди ангишт, нефт, газ, сланесҳои сӯзанда, қувваи бод, зарраҳои шуъои Офтоб. Алоқамандии онҳо ба соҳаҳои истеҳсоли ва ғайри истеҳсоли, нақлиёт, соҳаҳои иҷтимоӣ, туризм ва рекреатсия.

Тавсифи соҳаҳои саноати сӯзишворӣ ва барқталаб, омилҳои табиӣ ҷойгиршавии онҳо, таъсири он ба ташаккули комплекси истеҳсолии Тоҷикистони Ҷанубӣ.

Шумораи конҳо, захираи умумигеологӣ ва саноатии онҳо, истихроҷи конҳои сӯзишворӣ, тавсифи сифати конҳо ва ҷойгиршавии онҳо.

Конҳои калонтарини ангишт, газ нефт. Сабабҳои рушди наёфтани коркарди онҳо.

Адабиёт:

1. В.П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика. – Москва: 2012. Академ-Центр.
2. Мухаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.– Душанбе: Дониш, 2015.
3. Таджикистан: природа и природные ресурсы.– Душанбе: Дониш 1982

Б.Маиғулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Самтҳои асосии тараққиёт ва системаи энергетикӣ».

1. Самтҳои асосии тараққиёти саноати сӯзишворӣ-энергетикӣ
2. Захираҳои сӯзишворӣ яке аз омилҳои муҳимтарини рушди саноати энергетикаи кишвар
3. Системаи энергетикӣ: проблема ва дурнамо

Адабиёт:

1. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана. – Душанбе: Дониш, 2015.
2. Обидов Ф.С. Нақши иқтисодии захираҳои табиӣ дар рушди равоҷи ҳаҷагии ҷаҳонӣ. – Душанбе: Ирфон, 2010.
3. Хоналиев Н. Промышленность Таджикистана: современное состояние и перспективы развития. Душанбе, 2007
4. Экономическая оценка естественных ресурсов.–Москва: Мысль 1972.

В.Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз манобеи овардашуда истифода бурда, мавзӯи «Манбаҳои алтернативии энергетикӣ ва роҳҳои самаранок истифодабарии онҳо»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

5. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.– Душанбе: Дониш 2015.
6. Обидов Ф.С. Нақши иқтисодии захираҳои табиӣ дар рушди равоҷи ҳаҷагии ҷаҳонӣ.– Душанбе : Ирфон, 2010.
7. Хоналиев Н. «Промышленность Таджикистана: современное состояние и перспективы развития», – Душанбе 2007
8. Экономическая оценка естественных ресурсов.– Москва: Мысль, 1972.

Мавзӯи 9. Саноати маъдани кӯҳӣ ва химия

А.Маишулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Мафҳуми саноати кӯҳӣ, хусусиятҳои хоси онҳо, ҷойгиршавии саноати кӯҳии истехроҷкунандаи маъданҳо. Табаддулоти инкишофи ин соҳа дар солҳои иттиҳоди Шӯравӣ, коркарди маъданҳо, ҷойгиршавии географии онҳо, ба ҳелу гурӯҳҳо ҷудошавии соҳаҳои саноати маъдани кӯҳӣ, истихроҷи ангишт, полиметаллҳо, ашёҳои хоми саноатӣ, индустрияи бинокорӣ. Саноати химия, хусусиятҳои хоси саноати химия, омилҳои ташаккулёбии он, ҷойгиршавӣ ва самтҳои рушди он. Саноати химия то замони соҳибистиқлолӣ ва дар давраи истиқлолият.

Алоқамандии соҳаи истеҳсоли ашёи хом бо соҳаҳои саноати маҳсулотистехсолкунанда. Қонуниятҳои географии ҷойгиршавии соҳаҳои истеҳсоли ашёи хом.

Адабиёт:

1. Мухаббатов Х.М. Рахимов М.Р. Географияи Тоҷикистон. Душанбе: Маориф ва фарҳанг 2013.
2. Мухаббатов Х.М. Диловаров Р., Рахимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет», 2011.
3. Таджикистан: природа и природные ресурсы.– Душанбе: «Дониш», 1982
4. Энциклопедияи Тоҷикистон, ҷилди 1-8.

Б.Маишулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Таърихи ташаккулёбии саноати маъдани кӯҳӣ дар Тоҷикистон»

1. Ташаккулёбии саноати маъдани кӯҳӣ то замони Шӯравӣ
2. Рушди саноати маъдани кӯҳӣ дар замони истиқлолият
3. Корхонаҳои муштарақ ва дигар намудҳои он дар самти саноати кӯҳӣ
4. Дурнамои рушди саноати маъдани кӯҳӣ дар кишвар

Адабиёт:

1. Атласи географӣ барои географияи Тоҷикистон (синфи 8). – Душанбе, 2015

2. Кабутов М. К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе, 2005
3. Муҳаббатов Х.М. Диловаров Р., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: Офсет, 2011.
4. Нурназаров М. Раҳимов М. Хочагии халқи Тоҷикистон, –Душанбе 1994

В.Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз манобеи овардашуда истифода бурда, мавзӯи «Чойгиршавии корхонаҳои саноати истихроҷи маъдани кӯҳӣ ва самтҳои тараққиёти он»-ро мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Атласи географӣ барои географияи Тоҷикистон. синфи 8. –Душанбе, 2015
2. Кабутов М. К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷик – истон.– Душанбе, 2005
3. Муҳаббатов Х., Раҳимов М. Географияи Тоҷикистон (барои мактабҳои олии) – Душанбе, 2013
4. Муҳаббатов Х. М., Диловаров Р. Д. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе, 2011
5. Нурназаров М, Раҳимов М, Хочагии халқи Тоҷикистон. – Душанбе 1994

Мавзӯи 10. Географияи саноати коркарди металл (филиз) ва мошинасозӣ

А.Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Тавсифи умумии саноати металлургӣ, аҳамияти саноати металлургӣ дар хочагии халқ, ҷудошавии саноати металлургӣ ба хелу гурӯҳҳо. Заминаи ташаккул ва чойгиршавии саноат, ашёҳои хом, сабабҳои суст ташаккулёбии саноати металлургияи сиёҳ, омилҳои географияи чойгиршавии саноати металлургияи ранга. Саноати истеҳсоли метали алюминий, сабаби чойгиршавии он дар Тоҷикистони Ҷанубӣ. Талаботи иншоотҳои саноатии мамлакат ба металл (ҷӯян, пулод,

прокатҳо) саноати мошинсозӣ алоқамандии он ба соҳаҳои саноати металлургӣ, сабабҳои суст ташаккул ёфтани саноати мошинсозии вазнин ва соҳавии хоҷагии халқ.

Адабиёт:

1. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика Москва Академ центр, 2012 г. (стр. 12-90)
2. Муҳаббатова Х.М. Диловаров Р., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет» 2011. (сах.45-142).
3. Муҳаббатова Х.М. Ақобиров Ш. Географияи Тоҷикистон. –Душанбе, 2010.
4. Муҳаббатова Х.М. Раҳимов М.Р. Географияи Тоҷикистон. Душанбе:«Маориф ва фарҳанг». 2013.

Б.Маишулияти аудитории амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Ҷойгиршавии корхонаҳои саноати металлургии Тоҷикистон»

1. Намудҳои иншоотҳои саноати металлургӣ ва мошинсозии соҳавӣ
2. Тавсифи соҳаҳои металлургияи Тоҷикистон
3. Алоқамандии саноати металлургии Тоҷикистон бо Русия, Қазоқистон, Хитой ва дигар давлатҳо
4. Дар ҳаритаи тарҳӣ ҷойгир намудани соҳаҳои саноати мошинсозии Тоҷикистон

Адабиёт:

1. В. Я. Ром., Л. А. Василиян., Э. Г. Григорьев. Экономическая и социальная география.– Москва: Дрофа, 2012.
2. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика Москва: Академ центр, 2012 г. (стр. 109-112)
3. К.Ф.Строев М.К. Квалская., В. Я. Ром. Экономическая и социальная география. Москва: «Просвещение» 2010.
4. Нурназаров М., Раҳимов М.Р. Хоҷагии халқи Тоҷикистон. –Душанбе. Маориф, 1994.

В.Кори мустақилонаи донишчӯён

Аз манобеи овардашуда истифода бурда, мавзӯи «Саноати металлургияи рангаи Тоҷикистон ва омилҳои ҷойгиршавии онҳо»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишчӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Кабутов М.К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Душанбе: Соҳибкор 2005 (с. 99-105).
2. Мухаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных районах Таджикистана. Душанбе: «Дониш» 2015. (с. 70-193).
3. Н.Н.Петров., Ю.Словьев. География. Москва: ЭКСМО, 2014 (с 231-270).
4. Обидов Ф.С. Нақши иқтисодии захиравӣ-табӣӣ дар рушди робитаи хоҷагии ҷаҳонӣ. Душанбе «Ирфон» 2010 (с 73-196).

Мавзӯи 11. Географияи ташаккулёбии саноати масолеҳи бинокорӣ

А.Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Тавсифи соҳа, географияи ашёҳои хоми саноат, ба ҳелу гурӯҳҳо ҷудошавии соҳа: ашёи хоми саноати семент, хишти пӯхта, хишти бетонӣ, маҳсулоти оҳану бетонӣ, гипс, рег ва сангрзаҳои сохтмонӣ.

Аҳамияти саноати ҷангал дар индустрияи бинокорӣ, соҳаи саноати оҳану бетонӣ, географияи саноати хишт, семент, масолеҳи пайваस्तкунанда, пуркунанда, роҳу усулҳои кашонидан ва истифодаи оқилонаи онҳо дар маҳал. Мавқеи ноҳияҳои иқтисодӣ дар ташкил ва рушди соҳаҳои саноати масолеҳи бинокорӣ.

Адабиёт:

1. Минц. А.А. Экономическая оценка естественных ресурсов. – Москва «Мисль» 2000 (с 111-157).
2. Дранов., В.П. Савельев. Л.Е. География.– Москва: просвещение 2010.

3. Муҳаббатов Х.М. Диловаров Р., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: Офсет 2011
4. Муҳаббатов Х.М. Раҳимов М.Р. Географияи Тоҷикистон. Душанбе, :Маориф ва фарҳанг. Душанбе, 2013.

Б.Маишгулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Заминаҳои ташаккули саноати масолеҳи сохтмон дар Тоҷикистон»

1. Аҳамияти саноати масолеҳи сохтмон дар хоҷагии халқ
2. Саноати семент, ҷойгиршавии географияи иншоотҳои он
3. Истеҳсоли хишт, ашёи хом ва географияи ҷойгиршавии онҳо
4. Саноати оҳану бетон ва аҳамияти он дар сохтмони иншоотҳои энергетикӣ, металлургӣ, мошинсозӣ ва алоқамандии он ба комплекси саноатию аграрӣ, роҳсозӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон

Адабиёт:

1. Желтиков. В. П. Экономическая география и региона листика Москва:– Академцентр, 2010 г.
2. Муҳаббатов Х.М. Раҳимов М.Р. Географияи Тоҷикистон. Душанбе, :«Маориф ва фарҳанг». 2013.
3. Муҳаббатов Х.М. Диловаров Р., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Душанбе: Офсет 2011
4. Н.Н.Петров., Ю.Словьев. География. Москва ЭКСМО, 2014 (с 201-360).
5. Обидов Ф.С. Нақши иқтисодӣ захиравӣ-табиӣ дар рушди робитаи хоҷагии ҷаҳонӣ. Душанбе:Ирфон 2010.

В.Кори мустаклилонаи донишҷӯён

Аз сарчашмаҳои мавҷуда истифода бурда, мавзӯи «Самтҳои асосии рушди саноати семент, корхонаҳои оҳану бетон, корхонаҳои хишт»-ро мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика Москва Академцентр, 2010 г.
2. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Душанбе, 2005.
3. Муҳаббатова Х.М. Диловаров Р., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет» 2011
4. Петров., Н.Н. Ю.Словьев. География. Москва ЭКСМО, 2014 (с 201-360).
5. Обидов Ф.С. Нақши иқтисодӣ захиравӣ-табиӣ дар рушди робитаи хоҷагии ҷаҳонӣ.– Душанбе: Ирфон, 2010.

Мавзӯи 12. Комплекси кишоварзӣ саноати Тоҷикистон ва алоқамандии он ба фонди заминро

А.Машигулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Аҳамияти тараққиёт ва рушди соҳа. Ба зинаҳои истеҳсоли ҷудошавии он.Тавсифи зинаи I. Аҳамияти он барои ташаккули зинаи II- III. Тавсифи зинаи IV. Аҳамияти он барои тайёр намудани мутахассисони зинаи I -II- III., зинаи V таъмир ва азнавсозии машина ва дастгоҳҳои КАС. Зинаи II-юми комплекс, маркази ташаккули комплекси агросаноатӣ, географияи ҷойгиршавии соҳаҳои зироаткорӣ ва ҷорводорӣ, алоқамандии он ба шароит ва сарватҳои табиӣ, ноҳияҳои махсусгардонидашудаи соҳаҳои хоҷагии кишоварзӣ.

Адабиёт

1. Желтиков. В. П. Экономическая география и регионалистика Академцентр, Москва 2010 г.
2. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. – Душанбе, 2005.
3. Муҳаббатова Х.М., Диловаров Р., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: Офсет 2011
4. Петров., Н.Н. Ю.Словьев. География. ЭКСМО, Москва 2014 (с 201-360).

5. Обидов Ф.С. Нақши иқтидори захиравӣ-табӣӣ дар рушди робитаи хоҷагии ҷаҳонӣ.– Душанбе: Ирфон 2010.

Б.Машигулияти аудиторӣ амалӣ

Семинар дар мавзӯи « Омилҳои географии тараққиёти комплекси кишоварзӣ саноатӣ дар Тоҷикистон»

1. Таҳлили омилҳои иқлимӣ, фонди замин, захираҳои обӣ, дар ташаккули комплекси кишоварзӣ саноатӣ. Сабабҳои суст ташаккули зинаи I–II-юми ин комплекс. Боғу тоқпарварӣ заминаи рушди алоқаҳои байналхалқӣ.
2. Саҳми Пешвои миллат, Президенти мамлакат Эмомалӣ Раҳмон дар рушди боғу тоқпарварӣ. Дурнамои рушди ин соҳа.
3. Дар харитаи тарҳӣ гузаронидани марказҳои муҳимтарини соҳаҳои ККС ҶТ.

Адабиёт:

1. В. Я. Ром. Л. А. Василиян. Э. Г. Григорьев. Экономическая и социальная география. М.: просвещение, 2010г.
2. Диловаров Р. Истифодаи оқилонаи фонди замин.– Душанбе: Дониш 2003.
3. Кабутов М.К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ ҶТ. Душанбе 2003.
4. Муҳаббатова Х.М. Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоӣ Тоҷикистон.– Душанбе: Офсет 2011.
5. Ш.П.Розенфельд. Методология уровней развития экономических районов. Москва – «Экономика» 2010г.

В.Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз манобеи овардашуда истифода бурда, мавзӯи «Роҳҳои рушди соҳаҳои кишоварзӣ»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифа аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. В. П. Желтиков. Экономическая география. Учеб. пособие –Ростов н./ «Феникс», 2004г.
2. География, Теоретическое сведения.– Москва, ЭКСМО 2014.

3. Гладкий Ю.Н., Чистобоев А.И. Регионоведение.– М.2000.
4. Кабутов М.К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Душанбе, 2003.
5. Обидов Ф.С. Нақши иқтисодӣ захиравӣ-табиӣ дар рушди робитаи хочагии ҷаҳонӣ.– Душанбе: «Ирфон» 2010.
6. Саушкин Н.Г. Экономическая география: история, теория, методы, практика.– Москва: Мысль, 2010г.

Мавзӯи 13. Саноати истеҳсоли маҳсулоти истеъмолии хочагии халқ ва соҳаҳои хизматрасонӣ

А.Машгулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ.

Тавсифи умумии соҳа, алоқамандии он ба соҳаҳои дигар, омилҳои географияи ҷойгиршавии соҳаҳои истеҳсолоти молҳои истеъмолии хочагии халқ, ашёи хоми онҳо, саноати сабук, истеҳсоли матоъҳо, саноати шоҳибобӣ, кешбобӣ, дӯзандагӣ, чарму пойафзол, истеҳсоли молҳои маданӣ-маишӣ ва ниёзи мардум.

Адабиёт:

1. Ром. В.Я. Экономическая и социальная география России. –Москва «Просвещение» 2013г.
2. Муҳаббатова Х.М. Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет» 2011.
3. Муҳаббатова Х.М., Раҳимов М.Р. Географияи Тоҷикистон. – Душанбе «Маориф ва фарҳанг», 2011
4. Н.Н.Петров., Ю.Словьева. География «Теоритические сведения» –Москва: ЭКСМО, 2014г.

Б.Машгулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Қонуният ва самтҳои ҷойгиркунии иншоотҳои саноати сабук, географияи истеҳсоли молҳои истеъмолии ва соҳаҳои хизматрасонӣ»

Қонуният ва самтҳои ҷойгиркунии иншоотҳои саноати сабук, географияи истеҳсоли молҳои истеъмолии ва соҳаҳои хизматрасонӣ.

Тавсифи саноати сабук, хел ва гурӯҳҳои онҳо, ҷойгиршавии географияи онҳо, алоқамандӣ бо дигар соҳаҳои истеҳсолот. Омилҳои географӣ ва таъсири онҳо дар

ҷойгиршавии иншоотҳо, алоқамандии ин соҳа бо давлатҳои хориҷӣ, географияи нақлиёт, иттилоот, алоқа, рушди меҳмонхонаҳо, савдо ва хӯроки умумӣ, тандурустӣ, маориф, фарҳанг ва ғ.

Адабиёт:

1. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. – Душанбе: «Офсет», 2011.
2. Филатов В.И. Перспективы развития агропромышленного комплекса Таджикистана.– Душанбе, 1987г.
3. Социально-экономическое положение РТ. Душанбе, 2000г.
4. Экономическая оценка естественных ресурсов.– М: Мысль 1972г.

В.Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз сарчашмаҳои мавҷуда истифода бурда, мавзӯи «Саноати сабук ва хурукворӣ»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. В. П. Желтиков. Экономическая география и региона- листика Академцентр,– Москва, 2010 г.
2. Кабутов М.К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Душанбе, 2003.
3. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет» 2011.
4. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.– Душанбе: «Душанбе», 2015.

Мавзӯи 14. Географияи нақлиёт ва алоқа

А.Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Намудҳои асосии нақлиёт ва алоқа. Аҳамияти нақлиёт ва алоқа дар хочагии халқ. Нақлиёти автомобилӣ ва роҳи оҳан,

хусусиятҳои хоси онҳо. Нақлиёти кубурӣ ва ҳавоӣ. Аҳамияти нақлиёти ҳавоӣ. Сохтмони роҳҳо ва нақбҳо. Соҳаи алоқа ва дурнамои рушди он. Таъсири нақлиёт ба муҳити зист.

Адабиёт:

1. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика Академцентр,– Москва: 2010 г.
2. Кабутов М.К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Душанбе, 2003.
3. Муҳаббатов Х.М. Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет» 2011.
4. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.– Душанбе «Душанбе» 2015.

Б.Маишулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Тавсиф ва таҳлили соҳаҳои нақлиёти хушкигард»

1. Нақлиёти хушкигард ва намудҳои он
2. Аҳамияти нақлиёти хушкигард дар шароити Тоҷикистон
3. Нақши роҳҳои байналмилалӣ дар пешрафти хоҷагӣ ва некуаҳволии аҳоли
4. Таҳлили муқоисавии боркашонӣ ва мусофиркашонии соҳаҳои нақлиёти хушкигард дар ҷумҳурӣ
5. Дар ҳаритаи контури тавсиф намудани роҳҳои асосии нақлиёти хушкигард

Адабиёт:

1. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика Академцентр,– Москва 2010 г.
2. Кабутов М.К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ. Душанбе 2003.
3. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе «Офсет», 2011.

4. Мухаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.– Душанбе: «Душанбе», 2015.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз сарчашмаҳои мавҷуда истифода бурда, мавзӯи «Таърихи ташаккули соҳаҳои нақлиёт ва алоқа дар Тоҷикистон»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика Москва: Академцентр, 2010 г.
2. Кабутов М.К. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Душанбе 2003.
3. Мухаббатов Х.М. Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет» 2011.
4. Мухаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана.– Душанбе: Дониш, 2015.

Мавзӯи 15. Асосҳои назариявии ноҳиябандии иқтисодӣ

А. Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Тавсифи шаклҳои ҷойгиршавӣ ва ташкили ҳудудии истеҳсолот дар Тоҷикистон. Нуктаҳои истеҳсолӣ, ноҳияҳои истеҳсолӣ, комплексҳои истеҳсолии саноати соҳавӣ ва комплексҳои истеҳсолии ҳудудӣ, фарқи онҳо вобаста ба ашӯҳои ҳом, истеҳсоли маҳсулот ва самаранокии онҳо дар ҳудудҳои алоҳидаи Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Адабиёт:

1. Минц. А.А. Экономическая оценка естественных ресурсов. –Москва: «Мисль» 1972г.
2. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика Академ центр.– Москва: 2012 г.
3. Мухаббатов Х.М. Раҳимов М.Р. Географияи Тоҷикистон. – Душанбе: «Маориф ва фарҳанг», 2013.

4. Муҳаббатов Х.М. Ақобиров Ш. Дастури таълимӣ-методӣ аз ҷанни Географияи Тоҷикистон.– Душанбе: 2010.
5. Муҳаббатов Х.М. Диловаров Р.Д. Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет» 2011.

Б.Маишулияти аудитории амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Ноҳияҳои иқтисодии Тоҷикистон»

1. Дар ҷумҳурӣ кадом ноҳияҳои иқтисодӣ вучуд доранд
2. Таҳассуси ҳар як ноҳияро шарҳ диҳед.
3. Оид ба ҳар як ноҳияи иқтисодӣ маълумоти муфассал диҳед.
4. Проблемаҳои географияю экологияи ноҳияҳоро таҳлил намоед.

Адабиёт:

1. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Китоби дарсӣ барои донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодии ҚТ.– Душанбе: «Офсет» 2011.
2. Нурназаров М. Раҳимов М. Хоҷагии халқи Тоҷикистон. – Душанбе: Маориф, 1994.
3. Экономическая и социальная география, часть I и II. Общая часть курса. Учебное пособие для студентов / В.Я. Ром, Л.А. Василян, Э.Г. Григорьева – Москва. ДРОФА, 2012., География «Мир» 2014г.

В.Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз манобеи овардашуда истифода бурда, мавзӯи «Таҳлил ва омӯзиши муқоисавии ноҳияҳои иқтисодии Тоҷикистон»-ро мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Муҳаббатов Х.М. Диловаров Р.Д. Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Китоби дарсӣ барои донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодии ҚТ.– Душанбе: «Офсет» 2011.

2. Нурназаров М., Раҳимов М. Хочагии халки Тоҷикистон. – Душанбе: Маориф, 1994.
3. Экономическая и социальная география, часть I и II. Общая часть курса. Учебное пособие для студентов / В.Я. Ром, Л.А. Василян, Э.Г. Григорьева – Москва: ДРОФА, 2012., География « Мир» 2014г.

Мавзӯи 16. Комплекси ҳудудию истеҳсолии Тоҷикистони Ҷанубӣ (КҲИТҶ).

А.Маишгулияти аудиторӣ лексионӣ-назариявӣ

Комплекси ҳудудию истеҳсоли гуфта, чӣ дар назар дошта мешавад? Ташкил намудани чунин комплексҳо чӣ аҳамият дорад? Самту равияҳои таҳассусию хочагии ин комплекс. Аҳамияти КҲИТҶ дар иқтисодиёти кишвар.

Адабиёт:

1. Атласи комплексӣ географии Тоҷикистон.– Душанбе, – Москва, 1968
2. Атласи географии Тоҷикистон (синфи 8).– Душанбе, 2015
3. В.П. Дронов. Л.Е. Совальева. Географические проблемы территориальный организации производства (теоретический курс). Москва: «Просвещение» 2014г.
4. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика – Москва 2012 г. Академ центр
5. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Д., 2005.
6. Муҳаббатов Х. М. Ресурси горного Таджикистана. М. 1999.
7. Муртазоев У. И., Саидов Х. Экономическая и социальная география мира .– Д. 2003.
8. Худойбердиев С., Раҳимов М. Географияи Тоҷикистон. – Хучанд 2002.
9. Ш.Ғаффоров, Ғ. Хочаев, А.Эшбоев. Захираҳои табиӣ ва вазъи истифодабарии онҳо.– Д. 2004. ДДТТ
10. Энциклопедияи милли тоҷик.– Душанбе.; «Дониш» 2012.
11. Энциклопедияи Советии Тоҷик.– Душанбе: «Дониш», 1987.

Б.Маиғулияти аудитории амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Шаклҳои географии ташкил ва ҷойгиршавии истехсолот»

1. Шаклҳои ҷойгиршавӣ ва ташкили истехсолот.
2. Хусусиятҳои махсусгардонӣ, комбинатсиякунонӣ ва кооператсия намудани истехсолот вобаста ба омилҳои географӣ
3. Ҷорӣ намудани техника ва технологияи нав, баланд бардоштани сатҳи зеҳнии мутахассисон, бо ҳам пайваст намудани дастовардҳои илмӣ дар истехсолот
4. Мустаҳкам намудани робитаҳои истехсолӣ ва баландбардории маҳсулнокии меҳнат.

Адабиёт:

1. Атласи комплексӣ географии Тоҷикистон. – Душанбе – Москва 1968
2. Атласи географии Тоҷикистон (синфи 8).– Душанбе, 2015
3. В.П. Дронов.Л.Е. Совальева. Географические проблемы территориальной организации производства (теоретический курс). –Москва: «Просвещение» 2014г.
4. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика Академ центр: Москва, 2012 г.
5. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Д. 2005.
6. Муҳаббатов Х. М. Ресурси горного Таджикистана.– М., 1999.
7. Муртазоев У. И., Саидов Х. Экономическая и социальная география мира.– Д. 2003.
8. Худойбердиев С., Раҳимов М. Географияи Тоҷикистон. – Хучанд, 2002.
9. Ш.Ғаффоров, Ғ. Хоҷаев, А.Эшбоев. Захираҳои табиӣ ва вазъи истифодабарии онҳо.– Д. ДДТТ 2004.
10. Энциклопедияи мили тоҷик.– Душанбе: «Дониш» 2012.
11. Энциклопедияи Советии Тоҷик.– Душанбе: «Дониш» 1987

В.Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз сарчашмаҳои овардашуда истифода бурда, мавзӯи «Асосҳои амалӣ ва назариявии ташкили комплексҳои ҳудудию

истехсолӣ»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. В.П. Дронов. Л.Е. Совальева. Географические проблемы территориальный организации производства (теоретический курс). –Москва: «Просвещение» 2014г.
2. В. П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика –Москва Академ центр 2012 г.
3. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Д., 2005.
4. Муртазоев У. И., Саидов Х. Экономическая и социальная география мира.– Д. 2003. Энциклопедияи тоҷик.– Душанбе: «Дониш» 2012.
5. Муҳаббатов Х. М. Ресурси горного Таджикистана.– М. 1999.
6. Худойбердиев С., Рахимов М. Географияи Тоҷикистон. – Хучанд 2002.
7. Ш. Ғаффоров, Ғ. Хочаев, А.Эшбоев. Захираҳои табиӣ ва вазъи истифодабарии онҳо.– Д. ДДТТ 2004.
8. Энциклопедияи Советии Тоҷик.– Душанбе: «Дониш», 1987.

Мавзӯи 17. Робитаҳои хориҷӣ ва ҳамкориҳои берунаи Ҷумҳурии Тоҷикистон

А. Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Нақши Тоҷикистон дар тақсмоти байналхалқии географии меҳнат. Маҳсулоти Тоҷикистон дар бозори ҷаҳонӣ. Робитаҳои ҷумҳурий бо кишварҳои дуру наздик. Тоҷикистон аъзои созмонҳои байналмилалӣ. Ҳаҷми содиротию воридоти кишвар. Фароҳам овардани шароит дар самти ҳамкориҳо (сохтмони роҳҳо, нақбҳо ва ғ.). Робитаҳои хориҷии кишвар то замони соҳибистиклолӣ ва дар давраи истиқлолият. Дурнамо ва пешрафти ҳамкориҳо бо кишварҳои хориҷа.

Адабиёт:

1. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Д. 2005.
2. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Китоби дарсӣ барои донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодии ҚТ.– Душанбе: «Офсет» 2011.
3. Нурназаров М., Раҳимов М. Хоҷагии халқи Тоҷикистон. –Душанбе: Маориф, 1994.
4. Ром В.Я., Л.А. Василян Э.Г.Григорьева – Москва. ДРОФА, 2012., География « Мир», 2014г

Б. Машғулияти аудиторӣ амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Шаклҳои ҳамкориҳои иқтисодӣ ва роби-таҳои берунаи Тоҷикистон»

1. Ҳамкориҳои фарҳангӣ
2. Ҳамкориҳои дипломатӣ
3. Дар харитаи тарҳи кашидани самтҳои асосӣ ва алоқаҳои берунии Тоҷикистон

Адабиёт:

1. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ. Д. 2005.
2. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Китоби дарсӣ барои донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодии ҚТ. Душанбе: «Офсет», 2011.
3. Нурназаров М., Раҳимов М. Хоҷагии халқи Тоҷикистон. –Душанбе: Маориф, 1994.
4. Ром В.Я., Л.А. Василян, Э.Г.Григорьева – Москва. ДРОФА, 2012., География« Мир», 2014 г.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Аз манобеи овардашуда истифода бурда, мавзӯи «Созмонҳои байналхалқие, ки Тоҷикистон ҳамкорӣ дорад»-ро мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Д. 2005.
2. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р.Д., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон. Китоби дарсӣ барои донишҷӯёни донишгоҳҳои иқтисодии ҚТ.– Душанбе: «Офсет», 2011.
3. Нурназаров М., Раҳимов М. Хочагии халқи Тоҷикистон. –Душанбе. Маориф, 1994.
4. Ром В.Я., Л.А. Василян, Э.Г.Григорьева- Москва. ДРОФА, 2012., География« Мир» 2014г.

ФАСЛИ IV. АҲОЛӢ ОМИЛИ МУҲИММИ ТАШКИЛИ ХУДУДИИ ИСТЕҲСОЛОТ

Мавзӯи 18. Аҳоли ва захираҳои меҳнатӣ дар Тоҷикистон

А.Маишгулияти аудитории лексионӣ-назариявӣ

Мафҳумҳои аҳоли ва захираҳои меҳнатӣ. Захираҳои меҳнатӣ ва аҳолии ҷаҳони истеҳсоли. Шумора ва афзоиши аҳоли. Захираҳои меҳнатӣ ва географияи бозори меҳнат. Таҳлили захираҳои меҳнатӣ дар таркиби аҳоли. Муҳоҷирати аҳоли ва захираҳои меҳнатӣ. Истифодаи захираҳои меҳнатӣ. Бозори меҳнат ва дараҷаи бекорӣ. Бекорӣ ва бо қор таъмин намудани аҳоли. Омилҳои иқтисодӣ-иҷтимоии сатҳи бекорӣ аҳоли. Мувозинати захираҳои меҳнатӣ.

Адабиёт:

1. Атласи географии Тоҷикистон (барои синфи 8).– Д. 2004
2. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ. – Д. 2003
3. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
4. Утаганов А., Ғаффоров Ш. //Дастури таълимӣ-методи аз ҷанни «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ» барои системаи кредитӣ. –Д. 2007
5. Худойбердиев М.,Раҳимов М. Географияи Тоҷикистон. – Хучанд. 2002.

Б.Маиғулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Географияи ҷойгиршавӣ ва зичии аҳолии Тоҷикистон»

Географияи ҷойгиршавии аҳолии кишвар чӣ гуна аст.

Таърих ва географияи ҷойгиршавии аҳоли дар мамлакат

Шумора, ҷойгиршавӣ ва зичии аҳоли

Омилҳои нобаробр ҷойгиршавии аҳоли дар ҳудуди кишвар
Нишондиҳандаҳои зичии аҳоли

Минтақаҳои асосии ҷойгиршавии аҳоли

Ҷойгиршавӣ ва тағйирёбии он дар давраи гузариш

Аҳамияти иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва экологии тафовутҳои
зичии аҳоли дар минтақаю ноҳияҳо

Адабиёт:

1. Атласи географии Тоҷикистон (барои синфи 8).– Д., 2004
2. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Д., 2003
3. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
4. Утаганов А., Гаффоров Ш. //Дастури таълимӣ-методи аз фанни «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ» барои системаи кредитӣ.– Д. 2007
5. Худойбердиев М.,Рахимов М. Географияи Тоҷикистон. – Хучанд. 2002.

В.Кори мустақилонаи донишҷӯён

Фан ва вазифаҳои демография

Адабиёти тавсияшударо истифода бурда мавзӯи фан ва усулҳои илми демографияро мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
2. Медков В.М. Демография. Ростов-на-Дону, 2002.

3. Н.В. Зверева, И.Н. Веселкова, В.В. Елизаров. Основы демографии, – Москва 2004

Мавзӯи 19. Шумора ва таркиби аҳоли, динамикаи он

А.Машигуляти аудитории лексионӣ-назариявӣ

Аҳамияти омӯзиши демографии шумораи аҳоли. Нишондиҳандаҳои шумораи аҳоли. Шумораи мутлақ ва нисбии аҳоли, усулҳои муайян намудани он. Дараҷаи баланси демографӣ. Шумораи миёнаи солони аҳоли. Суръати афзоиш ва камшавии (депопулятсия) аҳоли. Нишондиҳии таркибии аҳоли. Таъсири шумораи аҳолии Тоҷикистон дар давраи солҳои 1989-2016. Динамикаи таркиби ҷинсӣ ва синусолии аҳоли.

Адабиёт:

1. Атласи географии Тоҷикистон (барои синфи 8).– Душанбе. 2004
2. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Душанбе. 2003
3. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
4. Медков В.М.Демография.– Ростов-на-Дону, 2002
5. Утаганов А., Фафоров Ш. //Дастури таълимӣ-методӣ аз ҷиҳати «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ» барои системаи кредитӣ. –Д. 2007
6. Худойбердиев М.,Рахимов М. Географияи Тоҷикистон. – Хучанд. 2002.

Б.Машигуляти аудитории амалӣ

Семинар дар мавзӯи “Манбаҳои маълумот оид ба равандҳои демографӣ”

Намудҳои асосии манбаҳои маълумот оид ба равандҳои демографӣ: барӯйхатгирии аҳоли, барӯйхатгирии ҷорӣ ҳодисаҳои демографӣ, феҳрист ва картатекаи мунтазам амалкунанда, мушоҳидаҳои интихобӣ ва махсус

Тарзи гузаронидани барӯйхатгирии аҳоли

Таърихи барӯйхатгирии аҳоли дар ҷаҳон: собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ ва Тоҷикистон

Хуччатҳои асосии бақайдгирии оморӣ аҳоли шаходатномаи таваллуд, фавт, никоҳ, талок. Хусусиятҳои хоси барӯйхатгирии ҷорӣ муҳочират

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии Москва 2004
2. Камолитдинов С. География аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М. Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Омӯзиши таркиби аҳоли

Адабиёти тавсияшударо истифода бурда, мавзӯи Омӯзиши таркиби аҳолиро (таркиби ҷинсӣ, синнусолӣ, оилавӣ, миллий, маълумотнокӣ, пиронсолӣ, дарозумрӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ, динӣ ва ғ.) мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии – Москва, 2004
2. Камолитдинов С. География аҳоли бо асосҳои демография ва этнография. – Хучанд, 2009
3. Медков В.М. Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

Мавзӯи 20. Афзоиши табиӣ ва бозтавлиди аҳоли

А. Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Таркиби ҷинсию синнусолӣ ва афзоиши табиӣ аҳоли. Бозтавлиди аҳоли – мафҳум ва моҳияти он. Нишондиҳандаҳои бозтавлиди аҳоли. Намудҳои бозтавлиди аҳоли (васеъ, одӣ ва маҳдуд). Брутто ва нетто коэффитсиенти аҳоли. Коэффитсиенти афзоиши табиӣ аҳоли. Давомнокии насл. Коэффитсиенти бозтавлиди босамар (экономичность). Шаклҳои (типҳои) бозтавлиди аҳоли (архетип, анъанавӣ, ҳозиразамон). Гузариши демографӣ – мафҳум ва моҳият. Бозтавлиди аҳоли дар ҷаҳон, ИДМ, Тоҷикистон ва ғ.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии Москва 2004.
2. Камалиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М.Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

Б.Маишулияти аудитории амалӣ

Семинар дар мавзӯи “Муҳоҷират ва сабабҳои он дар Тоҷикистон”

Мафҳуми муҳоҷират.

Шакл ва намудҳои муҳоҷират.

Сабабҳои муҳоҷират.

Нақши муҳоҷират дар ташаккулёбии инсоният.

Таърихи муҳоҷират.

Вобастагии муҳоҷират аз вазъи сиёсӣ ва ҳолати иҷтимоию иқтисодии мамлакат.

Таъсири муҳоҷират ба таркиби демографии аҳоли.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии – Москва, 2004
2. Камалиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М.Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Адабиёти тавсияшударо истифода бурда, мавзӯи “Шакл ва намудҳои бозтавлиди аҳоли»-ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ, омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии – Москва, 2004
2. Камалиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М.Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

Мавзӯи 21. Вазъи демографӣ

А.Машгулиятҳои аудитори лексионӣ-назариявӣ

Мафҳуми вазъи демографӣ ва унсурҳои он. Эволютсия ва дурнамои таваллуд. Омилҳои асосии паст ва баландшавии дараҷаи таваллуд дар ҷумҳурӣ дар тӯли сад соли охир. Дурнамои афзоиши таваллуд дар кишвар дар асри XXI.

Эволютсия ва дурнамои дараҷаи ғавт дар Тоҷикистон. динамикаи дараҷаи ғавт дар ҷумҳурӣ. Хусусиятҳои тағйирёбӣ ва пастшавии дараҷаи ғавти аҳолии кишвар дар асри XX. Омилҳои асосии баланд гардидани дараҷаи ғавт дар солҳои 90-уми асри XX.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии:– Москва, 2004
2. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М.Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

Б.Машгулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи “Вазъи умумӣ-демографӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”

Хусусиятҳои вазъи демографӣ (никоҳ, талоқ, таваллуд, ғавт ва дарозумрӣ, муҳоҷират ва ғ.)

Омилҳои, ки равандҳои вазъи демографиро муайян менамоянд (дохилий ва беруни)

Пешгӯйӣ ва баҳодиҳии оқибатҳои вазъи демографӣ

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии – Москва, 2004
2. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М.Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Адабиёти тавсияшударо истифода бурда, мавзӯи “Назария ва таърихи вазъи демографи”- ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машгулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии Москва 2004
2. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М. Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

Мавзӯи 22. Сиёсати демографӣ

А.Машгулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Сиёсати демографӣ моҳият ва вазифаҳои он. Алоқамандии он бо сиёсати иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва оиила. Мақсади сиёсати демографӣ. Усулҳои сиёсати демографӣ: иқтисодӣ, маъмурӣ-ҳуқуқӣ, иҷтимоӣ-психологӣ. Таҷрибаи гузаронидани сиёсати демографӣ дар ҷаҳон. Фаъолияти СММ ва дигар созмонҳои байналмилалӣ дар сиёсати демографӣ.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии Москва 2004
2. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография. –Хучанд, 2009
3. Медков В.М. Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

Б.Машгулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи “Сиёсати демографӣ дар Тоҷикистон”

Сиёсат унсури асосӣ дар системаи идоракунии равандҳои иҷтимоӣ

Структураи сиёсати демографӣ

Концепсияи сиёсати демографӣ

Сиёсати демографӣ дар Тоҷикистон.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии –Москва, 2004
2. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М. Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

В. Кори мустақилонаи донишчӯён

Адабиёти тавсияшударо истифода бурда, мавзӯи “Сиёсати муосири демографӣ дар баъзе кишварҳои дунё” -ро мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишчӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии –Москва, 2004
2. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М.Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

Мавзӯи 23. Пешгӯйҳои равандҳои демографӣ

А.Маиғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Нақши пешгӯйҳои демографӣ дар банақшагирии иқтисодию иҷтимоӣ. Боҳамалоқамандии пешгӯйҳои иҷтимоию иқтисодӣ. Аҳамияти гипотезаи илман асоснокшуда оид ба нисбатан ҳақиқӣ будани равандҳои демографӣ. Усулҳои пешгӯйҳои демографӣ. Пешгӯйҳои таркиби синнусолӣ ва ҷинсии аҳоли. Муайян намудани шумораи таваллудшудагон дар оянда. Харақати репродуктивии аҳоли ва пешгӯйҳои таваллуд. Пешгӯйҳои таркиби оилавии аҳоли, дараҷаи фавт. Пешгӯйҳои демографии СММ.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии –Москва, 2004
2. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М.Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

Б.Маиғулияти аудитори амалӣ

Семинар дар мавзӯи “Танзими оила ва банақшагирии аҳоли”

Моҳият ва вазифаҳои танзими оила.

Усул ва воситаҳои танзими оила.

Назари аҳоли оид ба танзими оила.

Адабиёт:

1. Зверева Н.В. Основы демографии – Москва, 2004
2. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
3. Медков В.М. Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Адабиёти тавсияшударо истифода бурда, мавзӯи “Пешгӯйҳо ва проблемаҳои демографӣ дар Тоҷикистон”- ро мутолиа ва конспект намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
1. Исломов С. И. Асосҳои демография.– Душанбе, 2002
2. Медков В.М. Демография.– Ростов-на-Дону, 2002.

Мавзӯи 24. Омилҳои географии ҷойгиршавии маҳалҳои аҳолинишин (шаҳру деҳаҳо) дар минтақаҳои кӯҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон

А. Машғулияти аудитори лексионӣ-назариявӣ

Маскуншавии аҳоли. Тип ва шаклҳои он. Омилҳои гуногуншаклии маскуншавии аҳоли. Таъсири омилҳои табиӣ ва иқтисодӣ дар ташкили ҳудудии аҳоли. Шаклҳои сокиншавии аҳоли. Маскуншавии шаҳрӣ. Омилҳои таърихии пайдоиши шаҳрҳои қадима ва ҳозиразамон. Таснифоти шаҳрҳо. Мавқеи географии ҷойгиршавии шаҳрҳо. Тавсифи нақшаи комплекси иқтисодӣ-иҷтимоии шаҳрҳо. Урбанизатсия. Урбанизатсия омили раванди глобалии имрӯзу фардо. Манбаҳои афзоиши аҳолии шаҳрӣ дар ҷумҳурӣ. Шаклҳои урбанизатсия. Агломератсия ва мегаполисҳо ҳамчун навъи урбанизатсия. Проблема ва дурнамои рушди шаҳрҳо дар кишвар. Географияи маскуншавии деҳот. Таснифоти шаклҳои деҳот. Дурнамои рушди маскуншавӣ дар деҳот.

Адабиёт:

1. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
2. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Душанбе. 2003
3. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р., Рахимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет», 2011.
4. Нурназаров М. Рахимов М. Хочагии халқи Тоҷикистон, – Душанбе 1994
5. Утаганов А., Ғаффоров Ш. //Дастури таълимӣ-методӣ аз фанни «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ» барои системаи кредитӣ.– Д. 2007

Б.Маиғулияти аудитории амалӣ

Семинар дар мавзӯи «Шаклҳои маскуншавии аҳолии деҳот дар Ҷумҳурии Тоҷикистон»

Маскуншавии аҳолии деҳот дар кишвар. Таърих ва географияи маскуншавии аҳолии деҳоти мамлакат. Шаклҳои маскуншавии деҳоти Тоҷикистон.

Омилҳои нобаробар ҷойгиршавии деҳаҳо.

Минтақаҳои асосии маскуншавии аҳоли.

Маскуншавӣ дар минтақаҳои хочагии интенсивӣ.

Маскуншавӣ дар минтақаҳои заминдорӣ доманакӯҳӣ
Маскуншавӣ дар минтақаҳои пионерӣ.

Маскуншавӣ дар минтақаҳои интиҳобӣ

Маскуншавӣ ва тағйирёбии он дар давраи гузариш.

Проблемаҳои иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва экологии деҳоти кишвар.

Адабиёт:

1. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
2. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Душанбе. 2003
3. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р., Рахимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе: «Офсет», 2011.

4. Нурназаров М. Раҳимов М., Хоҷагии халқи Тоҷикистон. – Душанбе, 1994
5. Утаганов А., Ғаффоров Ш. //Дастури таълимӣ-методӣ аз ҷанни «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ» барои системаи кредитӣ.– Д. 2007

В. Кори мустақилонаи донишҷӯён

Адабиёти тавсияшударо истифода бурда, мавзӯи “Маскуншавии аҳоли”- ро мутолиа ва консепт намоед. Дар рӯзи навбатдорӣ омӯзгори масъули машғулиятҳои амалӣ дар кафедра иҷрои ин вазифаро аз донишҷӯён қабул менамояд.

Адабиёт:

1. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография.– Хучанд, 2009
2. Кабутов М. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ.– Душанбе. 2003
3. Муҳаббатов Х.М., Диловаров Р., Раҳимов М.Р. Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон.– Душанбе «Офсет» 2011.
4. Нурназаров М., Раҳимов М., Хоҷагии халқи Тоҷикистон. Душанбе, 1994
5. Утаганов А., Ғаффоров Ш. //Дастури таълимӣ-методӣ аз ҷанни «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии ҚТ» барои системаи кредитӣ. Д. 2007.

Рӯйхати адабиёти истифодашуда

1. Абдуалимов А., Қодирова М. И. Иқтисодиёти туризм.– Душанбе, 2012.
2. Атласи географӣ барои географияи Тоҷикистон синфи 8. – Душанбе, 2015
3. Бабуринов В. Л. Ва дигарон. География Российского зарубежья: мы и наши соседи,– Москва. 1999.
4. Баротов Р. Б. Ганҷи кӯҳу водиҳои Тоҷикистон.– Душанбе, 2004.
5. Баротов Р. Б. Памир и его недра –Москва: «Наука», 1984.
6. В.П. Дронов. Л.Е. Савальева. Географические проблемы территориальной организации производства (теоретический курс). Москва: «Просвещение» 2014г.

7. В.П. Желтиков. Экономическая география и регионалистика. Академ-Центр. – Москва, 2012
8. Гаффоров Ш. Дикқати асосӣ ба азхудкунии бойгариҳои табиӣ. – Душанбе, 2004.
9. Диловаров Р. Д., Ёров Ч. Н., Сайфуллоев Н. Н. Асосҳои туризм. Душанбе, 2014.
10. Захираи оби Тоҷикистон. – Душанбе: «Омӯ», 2003.
11. К.Ф.Строев, М.К. Квалская., В. Я. Ром. Экономическая и социальная география. Москва: «Просвещение» 2010.
12. Кабутов М. К. «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон». – Душанбе, 2005
13. Камолиддинов С. Географияи аҳоли бо асосҳои демография ва этнография. – Хучанд, 2009
14. Кузнецов А.П., Ким Э. В. География, Базовый уровень (10-11 класс), – Москва. 2014.
15. Курбонов А., Муҳаббатов Х. Таджикистан – основной источник пресной воды Центральной Азии. – Душанбе, 2003.
16. Чӯраев Қ. Аҳамияти иқтисодии обҳои Тоҷикистон: «Ирфон», 1981.
17. Медков В.М. Демография. – Ростов-на-Дону, 2002.
18. Минц А. Экономическая оценка естественных ресурсов. – Москва: Мысль 1972.
19. Муҳаббатов Х.М. Проблемы природопользования в горных регионах Таджикистана. – Душанбе: «Дониш», 2015.
20. Муҳаббатов Х. М., Диловаров Р. Д. «Географияи иқтисодӣ ва иҷтимоии Тоҷикистон», – Душанбе, 2011
21. Муҳаббатов Х. Об сарчашмаи ҳаёт. – Душанбе: Ирфон, 2003.
22. Муҳаббатов Х., Раҳимов М. «Географияи Тоҷикистон» (барои мактабҳои олии), – Душанбе, 2011
23. Муҳаббатов Х.М., Ақобиров Ш. Дастури таълимӣ-методӣ аз ҷанби Географияи Тоҷикистон. – Душанбе, 2010.
24. Муҳаббатов Х.М. Ресурсы горного Таджикистана. – Москва, 1999.
25. Муртазов У. И., Саидов Х. Экономическая и социальная география мира. – Д. 2003.
26. Н.Н.Петров, Ю.Словьев. География. ЭКСМО, – Москва, 2014 с.231-270.

27. Нурназаров М., Раҳимов М. Хоҷагии халқи Тоҷикистон, – Душанбе 1994
28. Обидов Ф.С. Нақши иқтисодии захираҳои табиӣ дар рушди рабобити хоҷагии ҷаҳонӣ. – Душанбе: «Ирфон», 2010.
29. П. Г. Царфис. Рекреационная география СССР. – Москва: «Мысль», 1978.
30. Раҳимов М. Табиат ва сарватҳои табиӣ Тоҷикистон. – Душанбе, 2001.
31. Саушкин Н.Г. Экономическая география: история, теория, методы, практика. – М: Мысль, 2010г.
32. Социально-экономическое положение РТ. – Душанбе, 2000г.
33. Таджикистан. – Душанбе, ТСЭ 1984.
34. Таджикистан: Природа и природные ресурсы. – Душанбе: «Дониш» 1982.
35. Тархов С. А., Середина Е. В., Королёва Л. В. География. – Москва: Советский спорт, 2008.
36. Тоҳиров Н., Купайи Г. Сарчашмаҳои оби ҷумҳурии Тоҷикистон. Ҷилди 1 ва 2. – Душанбе, 1998.
37. Филатов В.И. Перспективы развития агропромышленного комплекса Таджикистана. – Душанбе, 1987г.
38. Хоналиев Н. «Промышленность Таджикистана: современное состояние и перспективы развития»: – Душанбе, 2007.
39. Раҳмонов Э.Ш. Танзими оила – кафолати рушди устувори ҷомеа – Душанбе, 2002
40. Ш. Гаффаров, Ф., Хоҷаев А.Эшбоев. Захираҳои табиӣ ва вазъи истифодабарии онҳо. – Д: ДДТТ 2004.
41. Экономическая и социальная география, часть I и II. Общая часть курса. Учебное пособие для студентов / В.Я. Ром, Л.А. Василян, Э.Г. Григорьева – Москва: ДРОФА, 2012., География «Мир» 2014г.
42. Энциклопедияи Советии Тоҷик. – Душанбе: «Дониш», 1987.
43. Энциклопедияи миллии тоҷик. Душанбе: «Дониш», 2012.

Ба матбаа 01.12.2017 супорида шуд.
Ба чоп 02.03.2018 иҷозат дода шуд.
Андозаи 60x84 ¹/₁₆. Ҷузъи чопии шартӣ 3
Ғеъдод 200 нусха.

Барнома дар Маркази таҳия, нашр ва муомилоти китобҳои
дарсӣ, илмию методии Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон чоп шудааст.

ш. Душанбе, к. Нисор Муҳаммад 13^а
Тел.: 227-48-09. E-mail: mmarkaz@list.ru